
Vergaderjaar 2018–2019

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

P

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 september 2018

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad Algemene Zaken inclusief Art. 50 van 18 september 2018.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

VERSLAG RAAD ALGEMENE ZAKEN EN RAAD ALGEMENE ZAKEN IN ARTIKEL 50 SAMENSTELLING VAN 18 SEPTEMBER 2018

Raad Algemene Zaken

Meerjarig Financieel Kader

De Raad Algemene Zaken (RAZ) sprak over de voortgang in de besprekingen over het Meerjarig Financieel Kader (MFK). Lidstaten werd gevraagd naar hun visie op de wijze waarop de EU- beleidsprioriteiten worden gereflecteerd in de Commissievoorstellen. Deze bespreking was voor het Oostenrijkse voorzitterschap een belangrijke graadmeter of nu voldoende basis en draagvlak is geschapen om over te gaan tot de voorbereiding van de formele onderhandelingen.

Veel lidstaten herbevestigden hun algemene posities inzake het MFK. Het krachtenveld blijkt onveranderd complex (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1349). Veel lidstaten, waaronder ook Nederland, ondersteunden de sterkere reflectie van nieuwe prioriteiten zoals onderzoek en innovatie, klimaat, veiligheid en migratie. De lidstaten verschilden echter van mening over de vraag of deze nieuwe prioriteiten moeten leiden tot besparingen op andere beleidsterreinen. Enkele lidstaten waren net als Nederland van mening dat modernisering ook een bezuiniging op bestaande beleidsterreinen vereist om zo de totaalomvang van het MFK te beperken. Veel andere lidstaten pleitten daarentegen voor het behoud van het budget voor het cohesiebeleid en/of Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Deze tegenstelling was ook zichtbaar waar het de omvang van het MFK betrof. Nederland bepleitte samen met enkele lidstaten het neerwaarts bijstellen van de omvang; een kleinere EU vraagt immers om een kleiner budget. Vele andere lidstaten bepleitten echter een grotere omvang dan het Commissievoorstel. Daarnaast konden niet alle lidstaten de integratie van het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) in het toekomstige MFK steunen. Specifiek voor het externe EU-beleid vroegen verschillende lidstaten om behoud van het huidige nabuurschapsinstrument. Een enkele lidstaat toonde zich voorstander van het introduceren van nieuwe eigen middelen voor de financiering van de EU-begroting. Nederland staat terughoudend ten opzichte van nieuwe eigen middelen voor de EU. Het heeft in deze RAZ bovendien benadrukt dat de verschillende voorstellen en hun bijbehorende budgetten niet los van elkaar kunnen worden gezien. Het MFK verlangt te allen tijde een integrale afweging.

De RAZ stond verder stil bij het verdere onderhandelingsproces. Een meerderheid van de lidstaten steunt constructieve voortgang inzake het MFK, waarbij kwaliteit boven snelheid gaat. Het Oostenrijkse Voorzitterschap heeft het MFK vanaf nu maandelijks voor de RAZ geagendeerd en gaf aan zoveel mogelijk voortgang te willen bereiken. Op technisch niveau zal het Oostenrijkse Voorzitterschap dit najaar starten met de voorbereiding van elementen van het onderhandelingsdocument dat als basis dient voor de MFK-onderhandelingen in de RAZ en uiteindelijk de Europese Raad (ER).

Vorbereiding Europese Raad 18 oktober 2018

Het Oostenrijkse Voorzitterschap presenteerde de ontwerpagenda van de Europese Raad van 18 oktober, waarop migratie, interne veiligheid en buitenlands beleid zijn opgenomen. De Commissie verzocht om het Meerjarig Financieel Kader aan de agenda toe te voegen. De lidstaten hebben daarover geen opmerkingen gemaakt.

Rechtsstaat Polen

Tijdens de Raad Algemene Zaken is Polen, in het kader van de Artikel 7-procedure die door de Europese Commissie in december 2017 werd geïnitieerd, voor de tweede maal gehoord over zijn voorgestelde en deels reeds geïmplementeerde justitiële hervormingen. De onderwerpen die tijdens de hoorzitting aan bod kwamen richtten zich op de Wet op het Hooggerechtshof, de Poolse Raad voor de Rechtspraak, rechters van de gewone rechtbanken, het disciplinair regime, de buitengewone beroeps-procedure, voorzitters van de gewone rechtbanken en het Grondwettelijk Hof. Een totaal van twaalf lidstaten, inclusief Nederland, heeft vragen gesteld aan Polen over deze hervormingen en de ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden sinds de eerste hoorzitting van 26 juni jl., waaronder het met pensioen sturen van rechters van het Hoogerechtshof en de schorsing van de Poolse Raad voor de Rechtspraak door het Europees Netwerk van Raden voor de Rechtspraak (ENCJ). De Commissie sprak haar toenemende zorg uit over de ontwikkelingen die volgens haar in samenhang gezien leiden tot een bedreiging van de rechtsorde binnen de EU, en kondigde aan alle instrumenten die haar ter beschikking staan te zullen inzetten opdat Polen zijn verdragsverplichtingen nakomt.

Nederland heeft erop aangedrongen dat de dialoog met Polen tot concrete verbeteringen leidt op de door de Commissie naar voren gebrachte punten van zorg. Wat Nederland betreft zijn de waarden van de Unie niet onderhandelbaar; zij vormen immers ook een essentiële voorwaarde voor het functioneren van de Unie, bijvoorbeeld op het gebied van de interne markt. Ze zijn tevens het fundament van het wederzijds vertrouwen dat tussen de lidstaten dient te bestaan om samenwerking op het terrein van de politieke en justitiële samenwerking mogelijk te maken.

Het Voorzitterschap concludeerde dat het terug zal komen op deze zaak in het kader van de voorbereidingen op een volgende RAZ-vergadering.

Het Voorzitterschap berichtte tevens dat het de resolutie van het Europees Parlement heeft ontvangen waarin het de Raad aanbeveelt overeenkomstig artikel 7(1) van het Verdrag betreffende de Europese Unie te constateren dat er een duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending door Hongarije van de waarden waarop de Unie berust, en kondigde aan de Commissie en de Juridische Dienst van de Raad te zullen raadplegen over de volgende stappen. Hongarije meldde beroep te hebben ingesteld bij het Europees Hof van Justitie tegen de EP-resolutie om redenen van de gevolgd stempcedure.

Intentieverklaring Commissie werkprogramma

Het Voorzitterschap gaf aan dat het namens de Raad een brief zal opstellen als input voor het Commissie werkprogramma. Over dit werkprogramma zal in de RAZ van november worden gesproken.

Namens de Commissie presenteerde dhr. Timmermans de intentieverklaring voor het Commissie werkprogramma. De Commissie heeft nu alle voorgenomen voorstellen gepubliceerd en zal in beginsel geen nieuwe voorstellen meer presenteren. Inmiddels is 50% van de gepresenteerde voorstellen afgerond, 20% is nog in behandeling en bij 30% van de voorstellen liggen blokkades. Hij riep op tot politieke wil om alle voorstellen af te ronden voor de EP-verkiezingen, waarbij hij onder meer voorstellen op het terrein van de EMU, bankenunie, kapitaalmarktunie, digitale interne markt, migratie, MFK en het mobiliteitspakket noemde. De

Commissie zal ook bijdragen leveren gericht op de discussie over de agenda voor de komende jaren, waaronder via een strategie voor de interne markt en op klimaatgebied. Hij onderstreepte tot slot het belang van rechtsstatelijkheid en de noodzaak voor de EU zich als een sterke globale actor op te stellen.

In een informele vervolgdiscussie hebben de meeste lidstaten hun prioriteiten genoemd. Onderwerpen die door meerdere lidstaten werden genoemd waren met name de interne markt, waaronder op het vlak van digitalisering en diensten, het mobiliteitspakket, de sociale pijler, klimaat en energie, migratie, defensie, de EMU, handel en rechtsstatelijkheid. Enkele lidstaten noemden het belang van een sterk extern beleid waaronder de mogelijkheid van QMV-besluitvorming, terwijl andere lidstaten zich daartegen keerden. Nederland heeft zich uitgesproken voor een benadering waarbij de EU zich op belangrijke grensoverschrijdende uitdagingen richt. In dit verband onderstreepte Nederland ook het belang van een effectief multilateralisme en het belang van rechtsstatelijkheid en gedeelde waarden. Nederland heeft erop gewezen dat de onderhandelingen over de terugtrekking van het VK uit de EU, het MFK, migratie, de interne markt, klimaat, interne veiligheid en de positie van Europa in de wereld voor de komende periode belangrijke aandachtspunten zijn. Nederland zal het wetgevingsprogramma van de Commissie nauwgezet bestuderen en dat geldt ook voor de vorige week gepubliceerde voorstellen. Conform de gebruikelijke procedure zal het parlement over deze voorstellen BNC-fiches met de eerste Nederlandse appreciatie ontvangen.

Tijdens deze informele bespreking kwam ook het voorstel om een einde te maken aan de halfjaarlijkse omschakeling van tijd i.v.m. zomertijd en wintertijd aan de orde. Dit voorstel was kort tevoren, op 12 september, uitgebracht door de Commissie. De Commissie wil een einde maken aan de halfjaarlijkse omschakeling van de tijd, en het aan de lidstaten overlaten of zij permanent de zomertijd of de wintertijd hanteren. Nederland gaf aan binnenkort een peiling te zullen doen onder burgers en speciale belanghebbenden over de halfjaarlijkse tijdsomschakeling. Ook sprak Nederland zich uit voor een geharmoniseerde aanpak van tijdsinstelling in de EU. De meeste lidstaten, voor zover zij zich over het onderwerp uitspraken, volgden deze lijn. Ook waren er lidstaten die al op voorhand vraagtekens stelden bij de wenselijkheid van het voorstel.

In Nederland zal onder verantwoordelijkheid van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.m.v. een BNC-fiche een eerste appreciatie van het voorstel naar het parlement worden gestuurd.

Prioriteiten Oostenrijks voorzitterschap

Het Oostenrijkse Voorzitterschap presenteerde zijn voorzitterschapsprogramma en wees daarbij specifiek op grote uitdagingen voor de EU zoals de onderhandelingen over de terugtrekking van het VK uit de EU (Brexit), migratie en de trans-Atlantische relaties. Ten aanzien van migratie zijn de conclusies van de ER van juni leidend. In december wenst het Voorzitterschap een EU-AU High Level Forum te organiseren. In dat verband verwees het Voorzitterschap ook naar het bezoek van ER-Voorzitter Tusk en Bondskanselier Kurz aan Egypte. Het Voorzitterschap verwees ook naar het belang van de digitale agenda en noemde hierbij specifiek de dossiers copyright, E-privacy en digitale belastingen. Daarnaast wees het Voorzitterschap op het belang van en de ontwikkelingen in de Westelijke Balkan, in welk verband de *follow-up* van de top in Sofia van groot belang is. Ook de onderhandelingen over de terugtrekking van het VK uit de EU en het Meerjarig Financieel Kader horen tot de prioriteiten van het Voorzitter-

schap. In algemene zin zal het Voorzitterschap zich ervoor inzetten zoveel mogelijk wetgevende dossiers af te handelen voor de EP-verkiezingen. De lidstaten hebben geen opmerkingen gemaakt.

Raad Algemene Zaken in Artikel 50 samenstelling

Tijdens de RAZ Artikel 50 informeerde hoofdonderhandelaar Barnier van de Europese Commissie, die namens de EU met het VK onderhandelt over de terugtrekking van het VK uit de EU, de RAZ Artikel 50 over de stand van zaken in de onderhandelingen over het terugtrekkingsakkoord en de gesprekken over de politieke verklaring over het kader van de toekomstige betrekkingen tussen de EU en het VK.

Hoofdonderhandelaar Barnier wees op de voortgang op de openstaande technische onderwerpen in het terugtrekkingsakkoord, ging in op de aandachtspunten in de onderhandelingen over een oplossing voor de Iers/Noord-Ierse grenskwestie en herhaalde nogmaals dat er pas overeenstemming over het terugtrekkingsakkoord is als er overeenstemming is over alle onderdelen, inclusief een oplossing voor de Iers/Noord-Ierse grenskwestie (*nothing is agreed until everything is agreed*).

Hoofdonderhandelaar Barnier ging daarnaast in op de voorstellen in het door de regering van het VK opgestelde beleidsdocument over de toekomstige relatie (*White Paper*). Naar zijn oordeel bevat het *White Paper* een aantal positieve elementen, met name op het gebied van interne en externe veiligheid. Ook creëert het *White Paper* ruimte om samen te werken op het terrein van financiële diensten en gegevensbescherming op basis van autonome EU-maatregelen. Deze voorstellen in het *White Paper* maken een ambitieuze samenwerking tussen de EU en het VK mogelijk die geen precedent kent. Maar de voorstellen in het *White Paper* voor een gezamenlijk *Common Rulebook* op het gebied van goederen en een speciaal douanearrangement – het zogenoemde *Facilitated Customs Arrangement* zijn naar het oordeel van hoofdonderhandelaar Barnier zowel politiek, juridisch als economisch niet werkbaar of wenselijk voor de EU en bevatten evenmin een oplossing voor de Iers/Noord-Ierse grenskwestie.

Hoofdonderhandelaar Barnier riep de RAZ Artikel 50 ten slotte op om het hoofd koel te houden in aanloop naar de Europese Raad in Artikel 50 samenstelling van 16 oktober a.s. en daarna, en om tegelijkertijd een *no deal* scenario niet uit te sluiten. Hij gaf daarbij aan dat de coördinerende rol van de Europese Commissie in de voorbereidingen op een *no deal* scenario zal worden geïntensiveerd.

In reactie onderstreepte alle lidstaten die het woord namen het belang van behoud van eenheid van de EU27 in deze laatste fase van de onderhandelingen en spraken zij opnieuw hun steun uit aan hoofdonderhandelaar Barnier en aan Ierland. Daarnaast gaven veel lidstaten aan dat zij in de voorbereidingen op een *no deal* scenario een actieve coördinerende rol voor de Europese Commissie weggelegd zien. Nederland sprak steun uit aan de Commissie om zo creatief als mogelijk binnen de EU-uitgangspunten landingszones voor de nieuwe economische relatie in de politieke verklaring vast te stellen. Ook heeft Nederland aangegeven verheugd te zijn dat de lidstaten binnenkort met de Europese Commissie verder kunnen spreken over de voorbereidingen van de Europese Commissie en de lidstaten op een *no deal* scenario.